

Gå-tur

Camilla Ottosson & Viktoria Walldin

Delrapport 4 i serien
"Fördjupad boendedialog i Långängen, Göteborg"

Gå-tur -

delrapport 4 i serien "Fördjupad boendedialog i Långängen, Göteborg"

CAMILLA OTTOSSON och VIKTORIA WALLDIN

Delprojekt inom forskningsprojektet ReBo – Strategier för integrerad hållbar renovering av bostadsbestånd: fokus på perioden 'folkhemmet'

www.vgregion.se/rebo

Projektledning Rebo

Chalmers Arkitektur

Samverkanspartners

Bengt Dahlgren AB, Familjebostäder i Göteborg AB, Förvaltnings AB Framtiden, Göteborgs stads bostadsaktiebolag, Göteborgs stad Stadsbyggnadskontoret, Göteborgs stadsmuseum, Halmstad Fastighets AB, Hyresgästföreningen Region Västra Sverige, PEAB, Ramböll Sverige AB, Stena Fastigheter AB, AB Stockholmshem, Västra Götalandsregionen, och White Arkitekter AB

Finansörer

Formas-BIC , CMB - Centrum för Management i Byggsektorn, samt BeBo - Energimyndighetens beställargrupp för energieffektiva flerbostadshus

Grafisk design

Annika Danielsson

Omslag

Långängen. Foto: Viktoria Walldin och Camilla Ottosson, White Arkitekter

Chalmers Tekniska Högskola

Institutionen för Arkitektur

Göteborg, 2013

Förord

Studierna inom “Fördjupad boendedialog i Långängen” har genomförts hösten 2012 och våren 2013 där arbetet har utförts i en arbetsgrupp bestående av Familjebostäder i Göteborg AB genom Sara Hamon och Liselotte Heintz, White Arkitekter AB genom Camilla Ottosson och Viktoria Walldin, Hyresgästföreningen genom Kim Weinehammar och Chalmers Arkitektur genom Kristin Andersson, Anna Sofia Wannerskog och Liane Thuvander. Delar av studien har utförts av White Arkitekter AB på uppdrag av Familjebostäder. “Fördjupad boendedialog Långängen” har letts av Camilla Ottosson och Liane Thuvander med ansvar för planering, genomförande och rapportering av studien i sin helhet.

Skriften “Gå-tur” ingår i rapportserien “Fördjupad boendedialog Långängen” som består av en huvudrapport och 5 delrapporter: Nulägesbeskrivning (delrapport 1), Genskjutsintervjuer (delrapport 2), Enkätundersökning (delrapport 3), Gå-tur (delrapport 4) och Fokusgruppsintervju (delrapport 5). Camilla Ottosson på White Arkitekter AB har ansvarat för planering, genomförande och rapportering av gå-turen och Viktoria Walldin också på White Arkitekter AB har lett gåturen i samarbete med Annika Berntsson på Familjebostäder.

Ett varmt tack riktas till alla som deltagit i gå-turen och på så sätt bidragit med värdefull kunskap och ett särskilt tack Familjebostäder som har stött hela processen. Ett ytterligare tack riktar sig till alla samverkanspartner och finansörer för att bidra med sina erfarenheter och de medel som var förutsättningen för att överhuvudtaget kunna realisera projektet.

Liane Thuvander, Chalmers Arkitektur

Camilla Ottosson, White Arkitekter AB

December 2013

Innehållsförteckning

Förord

1. Inledning	s.5
Bakgrund	
Långängen	
Mjuka värden	
Syfte	
2.. Metod och genomförande	s.7
3. Resultat	s.8
Stopp 1 Korsningen Konvaljegatan och Långgatan	
Stopp 2 Baksidan, skola/Konvaljegatan	
Stopp 3 Intill fotbollsplan	
Stopp 4 Parkering, grönområde Tjärblomsgatan	
Stopp 5-7, lägenheten	
Bilaga A. Sammanställning från gå-tur	s.13

1. Inledning

Bakgrund

Denna rapport är en del i ReBo – Folkhemmet, ett forskningsprojekt som drivs från Chalmers tekniska högskola, institutionen för arkitektur som ett samverkansprojekt mellan forskare och partners från byggbranschen, dvs. företag och organisationer med olika kompetenser. I rapporten beskrivs resultat från en studie inom det delprojekt eller case som studerat bostadsområdet Långängen i Göteborg och som kallas för “Fördjupad boendialog i Långängen”. Den fördjupade dialogprocessen innefattar en rad olika aktiviteter och metoder, varav gå-turen är en.

Långängen

Långängen på Hisingen i Göteborg utgör ett större sammanhängande område med bebyggelse från början av 1950-talet (hus i park). Området ligger mellan Wieselgrensplatsen och det nya området Kvillestaden som växer fram vid Backaplan, se figur 1.

I området finns totalt 870 lägenheter i flerbostadshus. Av dessa äger Familjebostäder 501 stycken. Punktvisa renoveringar har genomförts under 1985-95 i området, men området som helhet är eftersatt och nu börjar det bli dags för ett helhetsgrepp. Familjebostäders bostadsbestånd inklusive närområdet i Långängen är i fokus för denna studie.

Figur 1. Vänster: Bild över området Långängen i Göteborg. Höger: Lokalisering i staden. Källa: eniro.se och openstreetmap.org

Mjuka värden

I renoveringsprocessen kommer de “mjukare värdena” lyftas fram mer än tidigare. Arbetet med mjuka värden handlar i detta sammanhang främst om att integrera ett tydligare brukarperspektiv i planeringen och få fler aktörer att samverka. Familjebostäder vill på ett tidigt stadium få med de boende i beslutsprocessen och säkerställa att deras behov, idéer och kunskap tagits i beaktande för att öka kvaliteten och acceptansen för kommande renovering.

Det långsiktiga målet är att utveckla Långängen till en rik, vacker och trygg boendemiljö, utifrån de olika aktörernas intressen och förutsättningar. Det handlar om att identifiera konstruktiva lösningar på utmaningar som ofta uppstår vid sidan av renoveringar, som utökade kostnader, både för hyresvärd och hyresgäst.

Syfte

Syfte med gå-turen är att utvärdera ett antal givna platser tillsammans med boende, människor som arbetar dagligen i Långängen, ansvariga för planering och byggande samt förvaltare - på plats samtidigt.

I den fördjupade dialogen kan boende, näringsliv, arkitekter och representanter för Familjebostäder mötas i samtal och workshops om förnyelsen av Långängen.

2. Metod och genomförande

Gå-tursmetoden är en enkel metod för utvärdering av en given plats med berörda på plats samtidigt. En gå-tur används sällan som den enda metoden för utvärdering av en plats eller ett område, utan ses snarare som ett komplement. Platsen analyseras var för sig, i tysthet, med utgångspunkt för hur den används, värderas och upplevs. Efter gå-turen samlas deltagarna kring ett bord för att dela med sig av sina tankar. Syftet är att de olika synsätten ska komplettera varandra och att en helhetsbild växer fram. Värdet av gå-turen, förutom att generera en helhetsbild, är också själva mötet mellan olika aktörer. Detta tenderar att öka tilliten och förståelsen för ett projekt och gör att boende blir mer engagerade och intresserade av fortsatt dialog med fastighetsägaren, i detta fall Familjebostäder. För många blir det också enklare att uttrycka sig om en plats om de själva befinner sig just där. Alla sinnen aktiviteras och generera en känsla som är svår att få genom att bara titta på en karta och beskriva en plats. Det kan handla om bullernivåer runtomkring, belysning, trygghet osv. Gå-turen dokumenteras noggrant så att fler än deltagarna i dialogen kan tillgodogöra sig resultatet.

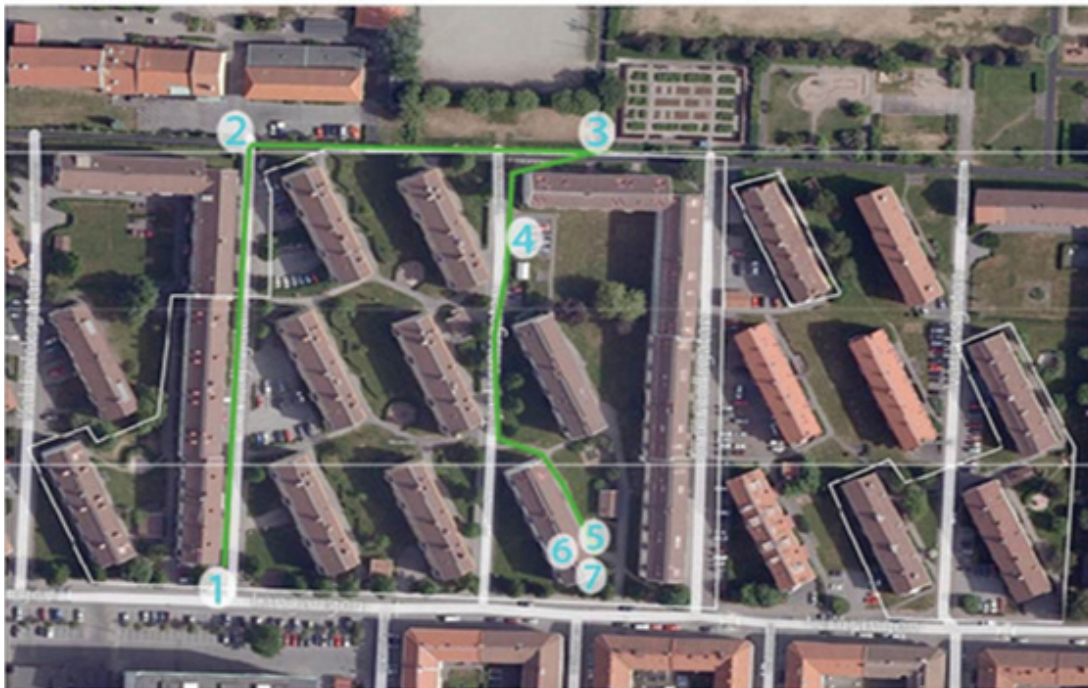
Gå-turen ägde rum den 6 december, 2012. Under en timme besöktes 7 olika platser, 4 utomhus och 3 inomhus, se figur 2. Valet av platser grundar sig på resultat från tidigare utskickad enkät, där respondenter fått markera på en karta platser som man trivs på, respektive inte trivs på. I gå-turen deltog 16 personer, varav 6 personer bodde i Långängen, 3 från Familjebostäder, 1 från Fastighetsägarna Centrala Hisingen, 3 från Chalmers och 2 från White arkitekter som också var ansvarig för genomförandet av gå-turen.

I början av gå-turen tilldelades varje deltagare ett formulär med två frågor per stopp, som de i tysthet skulle besvara var och en för sig. Frågorna som skulle besvaras var, platsens problem och utmaningar, samt platsens möjligheter och vad som deltagaren såg som positivt med platsen.

Efter promenaden samlades alla för att förmedla vad de skrivit på varje plats för att sedan gemensamt diskutera de olika svar som framkommit och potentiella förbättringsförslag.

3. Resultat

Nedan följer en sammanställning av de resultat som framkom under gå-turen. I slutet av dokumentet återfinns den totala sammanställningen från gå-turen. I figur 2 nedan är samtliga stopp markerade med en siffra.

Figur 2: Karta för gå-tur

Stopp 1 Korsningen Konvaljegatan och Långgatan

Problem/utamningar:

- En generell reflektion från deltagarna är att området är opersonligt och saknar identitet, speciellt för dem som inte bor där. Området, utifrån denna plats, känns mer som en baksida än framsida och att det är ett område utan början och slut.
- “Det man möts av när man kommer in i området är att det är ödsligt och tråkigt.”
- “Området känns som en baksida.”
- Trafiken lyftes upp som en utmaning för platsen. Bilarna kör för fort och området känns som en enda stor parkeringsplats.

Positivt/möjligheter:

- Alla var överens om att det finns mycket potential till att göra området mer välkommande och levande.
- “Finns folkliv, handel och rörelse, potential!”

Stopp 2 Baksidan, skola/Konvaljegatan

Problem/utamningar:

- Platsen saknar en identitet. Rummet känns otydligt och enformigt.
- Boende i området lyfte upp frågan om störande varuleveranser från skolan. Skolköket levererar mat till ett flertal skolor vilket stör boende.
- “Bilar och barn konkurrerar om samma yta.”
- “Leveranserna stör boende och är olämpliga för barnen som rör sig i området.”
- Trygghetsaspekten diskuterades. Medan någon tyckte att området kändes ödsligt och otryggt på kvällen, tyckte andra att området kändes tryggt både dag och kvällstid.

Positivt/möjligheter:

- Det är mycket liv och rörelse i området dagtid, vilket gör att det känns levande.
- Det finns också potential att göra platsen till en mittpunkt av två stråk (Flunsåkråket-Kvillebäcke och Wiselgrensplatsen-skolan), och om varutransporter skulle ändra infart så skulle detta både säkra och försköna området.

Stopp 3 Intill fotbollsplan

Problem/utmaningar:

- Det är här svårt att veta vad som är privat och vad som är offentligt.
- Många lyfter fram att platsen känns otrygg med mycket höga buskar, samtidigt som den rosenträdgård som finns intill lockar till sig “fel folk” på sommaren.
- Träden här, men också i hela området, är klippta på samma sätt vilket gör att det ser “tråkigt” ut. De tappar en “levande känsla”.

Positivt/möjligheter

- Vid detta stopp är det första gången som deltagarna pratar om platsen som en framsida, snarare än en baksida. Det finns varierande bostadstyper och deltagarna påpekar att husen är mer tilltalande här än på andra platser i området.
- “Snyggare hus med puts i 2 färger, än de andra som har fasadtegel.”
- Många menar att platsen har potential och då omnämns speciellt odlingslotter och upprustning av rosenträdgården. Detta skulle kunna bli en bra mötesplatser för grannarna och den skulle kunna främja grannsämjan.

Stopp 4 Parkering, grönområde Tjärblomsgatan

Problem/utmaningar och möjligheter

- Detta är en plats som alla var eniga om att den inrymmer ett flertal möjliga åtgärder för utveckling.
- “Området känns bortglömt, men det finns stor potential!”
- Vissa fick en känsla av att vara iakttagen i och med alla fönster. Även problemet med att bottenvåningarna saknar relation till gården, eftersom fönsterna sitter högt upp och inga dörrar, diskuterades.

Stopp 5-7, lägenheten

Problem/utmaningar

- Husen behöver översyn och det är viktigt att renoveringar är genomtänkta. Många påpekade att dagens renoveringar i området saknar ett helhetsgrepp.
- Det uppmärksammades att tillgängligheten för äldre och handikappade är begränsad. Det är i bland trångt och svårt att ta sig fram i trappor, dörrar etc. Men deltagarna visade samtidigt en viss ödmjukhet och nostalgi inför att utformandet ändå hade en viss "tidens charm". Många frågade om det är värt att anpassa utformningen så att det blir tillgängligt, utan att man riskerar att tappa de fina och uppskattade detaljerna.

Positivt/möjligheter

- Deltagarna lyfter fram boendekvalitéer och tycker det är viktigt att bevara fina detaljer som påminner om husets historia.
- "Bevara de detaljer som är värda att bevara. Inte byta ut bara för att det är gammalt, och vara noga med att behålla känslan."
- Lägenhet är välplanerad. "Liten, men funktionell!"
- Generellt fanns det mer åsikter om bostadsområdet än om lägenheterna.

Bilaga A. Sammanställning från gå-tur

Stopp 1 Korsningen Konvallegatan och Långgatan

Problem/Utmaningar	• Känns som baksidan – baksidan av ett centrum, ett hus, bara en parkeringsplats, trafikplats. • Ett område utan början och slut, okänt för många. • Opersonligt, tråkigt. • Bilar dominerar. • Bara en sorts träd. • Området saknar identitet för dem som inte bor där. • Ingen känner till området om de inte bor där. • Avspärning av gata. • Ta bort parkeringsplats och sätt dit lite träd istället. Affärer borde vetta mot Långgatan, annars bara en baksida. • Det man möts av när man kommer in i området är att det är ödsligt och tråkigt. • Ful parkeringsrad möter besökaren. • Saknar belysning. • Parkeringar i området används slarvigt, många som tar boendeparkeringar. • Trafik, många kör fort även om det bara är 30 km/t. Borde kanske ha några farthinder. • Bara parkeringsplatser. • W-platsen känns som en "mur". • Var är torget? (W-platsen) • Baksida till torget. • Svårt att göra fint. • Trafikplats. • Högt hus gör att plats emot w-platsen inte är öppen. • Konstig avspärning av gatan. • Träd har tagits ner utan att hyresgästerna informerats.
Positivt/Möjligheter	• Trevlig skala och bra att husens uppställning varierar, gör att området känns mer levande. • Kunna göra området så mycket trevligare genom att öppna upp. • Finns folkliv, handel och rörelse, potential! • Välkommen till Långängen. • Mycket träd. • Ljust och öppet. • Fyller funktion med parkering till centrum. • Borde ställa dit en återvinningsstation. • Göra mer välkomnande. • Återvinningsstation som fanns i korsningen borde återställas. • Trevningshusen känns trevliga också träd och gräsmattor mellan husen.

Stopp 2 Baksidan, skola/Konvaljegatan

Problem/Utmaningar	• Parkering, skolans baksida vetter mot Långängen. • Möter en väldigt tydliga baksida av skolan. • Lutande lyktstolpar signalerar dålig omsorg. • Otydlig skillnad mellan gångväg/gata. • Belysning? • Läskigt på kvällen, öde? • Inga bänkar att sitta på. • Mycket varutransporter till och från skolan. Skolköket levererar mat till ett flertal andra skolor. Leveranserna stör boende och är olämpliga för barnen som rör sig i området. • Tråkigt, blir en baksida även där, baksidan av skolan. • Alla träd är beskurna på samma sätt, enformigt. • Borde bredda gångväg för att kunna cykla där – du kan cykla på andra sidan! • Bara massa förbudskyltar. • Otydligt rum. • Bilar och barn konkurrerar om samma yta. • Ödsligt på natten, saknar belysning. • Svårt att orientera sig, 3 nyanser av beige.
Positivt/Möjligheter	• Mycket rörelse i området, mittpunkten av två stråk. Finns potential att området som mittpunkt. Borde utnyttja det. Flunsåckstråket-Kvillebäcken och Wieselgrensplatsen-Skolan. • Gångbanan bra både dag och kvällstid, den känns trygg. • Trevlig sittplats vid hus. • I skolan finns stadsbiblioteket. • Fina träd. • Låga hastigheter. • Kan göra fina gångstråk. • Ändra infart av transporter. • Man borde bredda gångväg med cykelväg. • Bra gångväg som kommer att försköna området med nya. Kvillebäcken. • Skola, liv och rörelse. • Bra översikt. • Många boende.

Stopp 3 Intill fotbollsplan

Problem/Utmaningar	• Ödsligt, belysning? Häckar och staket är barriärer. • Saknar helhetstag, känns som man bara gjort halvdana satsningar i området. • Allt fyrkantigt. • Det fattas träd – som gles "tandrad". • Öde yta vid skolan, trist. • Bilkörning på gångvägar?? • Träden är klippta på samma sätt, tråkigt. • Inhägnaden runt fotbollsplan känns onödig. • Svårt att veta vad som är privat och vad som är offentligt. • Hänger fel folk där på sommaren. • Svartbygge i rosenträdgården! • Borde rusta upp rosenträdgården, håller på att förfalla. • Häckar för höga. • Ruffigt kvällstid. • Neutral grönplan, händer inget. • Mer belysning. • Grusplanen känns eftersatt.
Positivt/Möjligheter	• Göra något av planen! • Första gången det känns som en framsida, entréer vetter mot en. • Samlingsplats? • Gemensam mötesplats. • Odlingslotter med stora möjligheter. • Utöka odlingslotterna! Mer odling, främja grannsamverkan, kanske en grillplats? • Kan detta göras till framsidan, kan det göras mer tydligt? • Fotbollsplan kan väl bli hockeyplan på vintern? • Sätta upp skyltar om vad som gäller för fotbollsplanen. • Få information om fotbollsplaner, något man får använda? • Kan skötas av boende? • Rosenträdgården har mycket potential. • Första gången man hör ljud från fåglar och från barn, fridfullt. • Varierade bostadstyper. • En blandstad där det händer grejor, positivt. • Husen är snygga! • Låg bebyggelse. • Lugnt och stilla, en kvalitet! • Mycket nybyggnation runtomkring, kan innebära möjligheter (och ev problem). • Grönområde. • Bra friyta mellan husen. • Snyggare hus med puts i 2 färger, än de andra som har fasadtegel. • Parkkänsla på sommaren.

Stopp 4 Parkering, grönområde Tjärblomsgatan

Problem/Utmaningar	• Meningslöst, ett öde område med massa av potential. • Neutral gräsmatta, händer inget. • Lite mörkt på kvällen inte så mycket belysning. • Tråkiga kulörer på tegelfasader. • Konstig inne-parkering. • Tråkigt område, känns mer som en öken, helt öde, men potential. • Inga entréer eller balkonger till grönytan, tråkigt för dem som bor i huset, måste gå runt. • Känner sig iakttagen när man står där, bara en massa fönster. • En instängd hörna. • Bottenvåning utan relation till gården, inga fönster och dörrar ut i det gröna (vita snön). • Anonym fasad. • Monokultur, men kanske annorlunda på sommaren? • Saknar sittplatser! • Ingen avskildhet, många som ser en.
Positivt/Möjligheter	• Området känns bortglömt, men det har stor potential. • Tycker det är skönt att det bara är gräsmatta, öppen yta som vi boende kan använda som vi vill. • Väl skottat! • Massor av möjlighet, kunde odla där, få något att hända, kanske en grillplats, lekplats? • Uteplatser och balkonger. • Skulle vilja ha mer blommor där sommartid. • Öppet, lugnt och fridfullt! Outnyttjad grönyta, gård! • Mysigt område med stora möjligheter. • Inbjuder till att ta ut sin stol på sommaren. • Ytor finns för fina gårdar.

Stopp 5 Entré till Tjärblomsgatan 1A

Problem/Utmaningar	• Både otillgänglig och trång. Inte alls anpassad för de med funktionshinder eller äldre. Trappa upp till första våningen/ingen hiss. • Färgsättningen tråkig inomhus. Djärvt med rött. • Kändes som vissa renoveringar inte var så genomtänkta, dörrar passar inte in. • Trångt med postfack. • Ej handikapps(anpassat), och omöjligt att renovera så att det blir tillgängligt. • Behöver renoveras. • Går inte att ställa upp dörren – säkerhets grej, folk glömmer att stänga dörren. • Fasaderna flagnar. • Sopstationer upptar gårdar. • Husen behöver översyn. • Svårt att orientera sig. • Bilproblem=stenar • Trasigt ljustör.
Positivt/Möjligheter	• Mycket fina detaljer, trappan, ledstång, tidningshängare, dörrar. • Klassiskt 50-tal trapphus, jättefint! • Positivt med porttelefon, borde alla ha för tryggheten! • Ombonat, fint med krukor utanför, fönster i trappuppgång. • Fin lampa ovanför entré, sten runt ytterdörr, fint! • Trapphusen markerade i fasaden. • Trevligt med lister på dörrarna. • Skulle kunna sätta dit tak över dörren. • Bra med postfack! • Vackra originalområden, stora gårdar • Helt ok trappa. • Bra med cykelparkering vid entré. • Snyggt med lite indraget trapphus. • Lugnt och behagligt. • Hemtrevlig sittplats som kan utvecklas.

Stopp 6 Köket

Problem/Utmaningar	• Blandning av materialval – konstig materialmix! • Ingen arbetsbänk. • Liten avställningsyta vid spisen. • Fula väggar (färgen). • Höjden på bänken. • Litet. • Problem att ha diskmaskin och andra moderniteter. • Liten spis.
Positivt/Möjligheter	• Litet, men funktionellt. • Bra med ljus. • Rejält kök. • Bra sittplats vid fönster. • Snygga fönsterbrädor. • Västvänt fönster, bra. • Bra med utrymme att förvara på . • Bra och fina skåp. • Bevarat 50-tal på ett schysst sätt. • Välplanerat, rostfri diskbänk – kan slabba ner. • Orginalskåp, höga och bra, slipper damm. • Bra skaffer! • Fint med gamla skåp. • Vill flytta dit! • Fina orginaldetaljer i köket. • Bra planerat och lättmöblerat. • Man skulle kunna slå ut väggen för att få en likadan lägenhet som de ettor på Konvaljeg. • Lite omgjort, potential.

Stopp 7 Toaletten

Problem/Utmaningar	• Saknar förvaringsmöjligheter i badrummet, ingenstans att ställa sina grejor. • För litet för att hålla rent och svårt att laga om något går sönder. • Problem att handikappanpassa – men behövs det, inget annat i huset är anpassat, skulle vara omöjligt att bo här. • Tillgänglighet? • Trångt och litet (inte bara för rörelseförhindrade). • Saknar fönster.
Positivt/Möjligheter	• Helkaklat, bra och funktionellt även om det är litet. • Allt används på bästa sätt. • Hellre litet badrum och större vardagsrum och inte som idag att toaletten är så stor på bekostnad av sällskapsytor. • Fint nyrenoverat. • Litet, men effektivt.

Övrigt

Ingen återvinningsstation i området. Kan inte återvinna även om man vill.

Sammanfattning

I december 2012 genomfördes en gå-tur i bostadsområdet Långängen i Göteborg. Syftet var att utvärdera ett antal givna platser tillsammans med boende, människor som arbetar dagligen i Långängen, ansvariga för planering och byggande samt förvaltare - på plats samtidigt. Under en timme besöktes 7 olika platser, 4 utomhus och 3 inomhus. Varje deltagare tilldelades ett formulär med två frågor per stopp, platsens problem och utmaningar, samt platsens möjligheter och vad som deltagaren såg som positivt med platsen. När det gäller problem/utmaningar så beskrivs de tre platserna utomhus exempelvis som opersonliga baksidor med enformiga och otydliga rum. Det saknas en "identitet" för de som inte bor där. Bilar kör för fort och det är svårt att skilja mellan privat och offentligt. Platsernas positiva aspekter/möjligheter beskrevs som att det fanns mycket potential att till exempel göra området mer välkomnande med odlingslotter och mötesplatser. Den kan bli mycket mer mycket levande på dagtid och platserna borde ha mer framsidor. Problem/utmaningar som nämndes för platserna inomhus är att husen behöver översyn och genomtänkta renoveringar och att tillgängligheten är begränsad med en viss ödmjukhet att detta tillhör tidens charm. Positiva aspekter/möjligheter som deltagarna beskrev var boendekvaliteter med fina bevara detaljer som påminner om husens historia. Lägenheterna upplevs även som välplanerade. Generellt var det mycket åsikter om bostadsområdet men inte så mycket om lägenheterna.

CHALMERS

Chalmers Tekniska Högskola
Institutionen för Arkitektur